

Organització i hàbits al parvulari i cicle inicial d'Educació General Bàsica

racó de
recursos

**ELS HÀBITS AL PARVULARI I CICLE INICIAL
D'EDUCACIÓ GENERAL BÀSICA,
A PARTIR D'UN PLANTEJAMENT
DE TREBALL PER RACONS**

Col·lecció Racó de Recursos 1

ELS HÀBITS AL PARVULARI I CICLE INICIAL D'EDUCACIÓ GENERAL BÀSICA, A PARTIR D'UN PLANTEJAMENT DE TREBALL PER RACONS

OTÍLIA DEFIS (Coor.)

Col·lecció Racó de Recursos 1

PUBLICACIONS I EDICIONS DE LA
UNIVERSITAT DE BARCELONA

1984

Membres que han participat en el treball:

Mª Cinta Bel i Meseguer
Mª Carme Canut i Esteva
Pilar Carceller i Montaner
Montserrat Casas i Rovira
Mª Teresa Cots i Porti
Angels Coupet i Molins
Alba Espot i Faixa
Josefina Faneca i Espinós
Montserrat Figueras i Alsina
Mª Pilar Martín i Peris
Isabel Perna i López
Montserrat Ros i Santasusana
Mª Luz Sorribes i Pérez
Maria Vilella i Martí

© Edicions de la Universitat de Barcelona

Baldri Reixac s/n

08028 - Barcelona

Publicacions de l'ICE

Col·lecció Racó de Recursos 1

Director: Miquel Siguan

Dipòsit Legal: B. 32.176 - 1984

ISBN: 84 - 7528 - 147 - 8

Imprimeix: Barnagràfic

Diagonal 253

08013 - Barcelona

Disseny coberta: Teresa Jordà

Composició: M. Fàbregas

Noviembre, 1984

INDEX

-Preàmbul	7
-Introducció	11
1. Organització dels elements materials i dels elements personals i funcionals	13
1.1. Plantejaments personals i plantejaments pedagògics de l'equip de mestres	14
1.2. Participació dels pares	15
2. Aspectes pedagògics del treball per racons	16
2.1. Suggestiments inicials	16
3. Propostes concretes de racons de treball per a Parvu- lari i Cicle Inicial	18
3.1. Racó de l'expressió plàstica	18
3.1.1. Justificació teòrica	18
3.1.2. Objectius	19
3.1.3. Hàbits que es poden desenvolupar	19
3.1.4. Control	19
3.1.5. Recursos materials	19
3.2. Racó dels jocs didàctics	23
3.2.1. Justificació teòrica	24
3.2.2. Objectius	24
3.2.3. Hàbits que es poden desenvolupar	24
3.2.4. Control	24
3.2.5. Recursos materials	25

3.3.	Racó dels jocs simbòlics	25
3.3.1.	Justificació teòrica	25
3.3.2.	Possibles elements per al racó dels jocs simbòlics	26
3.3.3.	Objectius	27
3.3.4.	Hàbits que es poden desenvolupar	28
3.3.5.	Control	28
3.3.6.	Recursos materials	28
3.4.	Racó del llenguatge	30
3.4.1.	Justificació teòrica	30
3.4.2.	Objectius	30
3.4.3.	Hàbits que es poden desenvolupar	30
3.4.4.	Control	31
3.4.5.	Recursos materials	32
3.5.	Racó dels titelles	33
3.5.1.	Justificació teòrica	33
3.5.2.	Objectius	34
3.5.3.	Hàbits que es poden desenvolupar	34
3.5.4.	Control	34
3.5.5.	Recursos materials	35
3.6.	Racó dels invents	36
3.6.1.	Introducció teòrica	36
3.6.2.	Objectius	36
3.6.3.	Hàbits que es poden desenvolupar	36
3.6.4.	Control	37
3.6.5.	Recursos materials	37

PREÀMBUL

El nostre desig a l'hora d'aportar uns suggeriments pràctics per a l'organització i la posta en marxa dels racons didàctics -com a proposta per a grups-classe de Parvulari i Cicle Inicial- és presentar una línia de treball útil per tal d'ajudar els infants a adquirir entre d'altres recursos, unes determinades pautes i hàbits de comportament i treball.

No es tracta de voler oferir fórmules màgiques o esquemes inamovibles, sinó que el nostre objectiu s'ha centrat a fer un recull -a partir d'experiències actuals i efectives- que de forma indicativa pogués servir, parcialment o total, a d'altres educadors.

Hem intentat d'il·lustrar els diferents racons de treball amb un llistat d'elements, objectius i recursos que pensem que poden suggerir-ne molts d'altres, i ben segur que més reeixits.

Estem convençuts que perquè qualsevol sistema o tècnica siguin positius, només cal que un bon mestre cregui en la seva efectivitat. Conseqüentment, doncs, totes les nostres aportacions han de ser considerades simplement com a suggeriments, que altres educadors possiblement podran enriquir i millorar.

INTRODUCCIÓ

En la tasca educadora de l'escola s'hi troba implícit un conjunt d'elements que, relligats adequadament, donen suport al desenvolupament integral dels infants.

El fet d'educar comporta una valoració molt àmplia de tots i cadascun dels aspectes, que de forma continuada i harmònica, conformen les diferents individualitats dels infants dins d'un determinat grup-classe. Fóra una visió parcial, i per tant insuficient, si només fossin objecte de les nostres inquietuds com a educadors els aspectes purament vinculats a les àrees dels coneixements.

Cal incidir en l'acció educativa cap a la consolidació d'uns hàbits de comportament individuals i col·lectius, que sedimentats degudament podran possibilitar una millor organització de les aptituds i dels aprenentatges.

L'adquisició d'uns hàbits -ja siguin de caire individual o col·lectiu- no és altra cosa que la resultant d'un seguit de conductes repetides i programades per tal d'obtenir uns objectius determinats, les quals ajudaran en l'evolució personal de l'infant. És, doncs, a la fi, el fruit d'un procés d'aprenentatge.

Podríem classificar els hàbits de comportament, segons els objectius a aconseguir, en: personals, col·lectius o socials i escolars. Els darrers

formarien part de continguts més amplis en altres àrees pròpies dels aprenentatges bàsics (bona pronúncia, ordenacions d'objectes, coordinació òculo-manual, etc.)

Entre d'altres, serà convenient que tinguem presents uns hàbits bàsics que caldrà que siguin assolits al llarg del procés educatiu dels nostres infants:

- puntualitat
- higiene personal
- ordre en els objectes personals
- cura en la conservació del material propi o col·lectiu
- correcta utilització dels materials personals i escolars
- pautes en el treball
- ritmes de treball
- utilització i distribució equilibrada del temps
- pulcritud i ordre en les tasques escolars
- gust pel treball ben fet
- saber escoltar
- saber compartir
- etc...

És necessari de recordar que no es tracta de repetir ocasionalment uns hàbits de conducta o de treball, sinó que cal sistematitzar-los i revisar-los periòdicament per tal d'esmenar els plantejaments operatius si els resultats no fossin suficientment satisfactoris.

Caldrà remarcar, però, que el fet d'aconseguir uns hàbits de conducta

no s'ha de valorar com si fossin l'adquisició d'unes pautes predeterminades i considerades com a objectius en si mateixos, sinó com a elements que potenciaran l'autonomia i la maduració personal de l'infant, i que el poden ajudar, en conseqüència, a assolir un estil propi en el seu procés educatiu en relació a la col·lectivitat que l'envolta.

1. ORGANITZACIÓ DELS ELEMENTS MATE- RIALS I DELS ELEMENTS PERSONALS I FUNCIONALS

Es de tothom coneguda la incidència dels elements materials que emmarquen l'entorn immediat dels infants i com poden condicionar positiva o negativament l'evolució de llurs processos educatius.

L'organització material de l'aula o dependències annexes reflecteix amb facilitat el plantejament educatiu i l'estil pedagògic del mestre o de l'equip de mestres i llur capacitat d'aprofitament dels detalls, fins i tot dels més intrascendents.

En primer terme, i abans d'organitzar materialment qualsevol distribució, cal valorar els avantatges i les possibilitats de determinades solucions. Unes propostes vàlides per a un determinat lloc poden resultar inviables o inútils segons uns altres plantejaments pedagògics.

A les pròpies escoles és fàcil de trobar "racons naturals" que sense massa dificultat poden ajudar a una reestructuració del marc material: la simple distribució d'uns armaris o prestatges col.locats de forma perpendicular a la paret, poden servir d'exemple. Cal acomodar i aprofitar totes aquelles idees, possibilitats i recursos materials en funció d'una millora didàctica.

No necessàriament calen unes dota-

cions extraordinàries de recursos materials per poder disposar d'un equipament mínim per poder treballar.

L'excés de mobiliari dins d'una aula, per exemple, pot no afavorir un funcionament didàctic adequat a uns determinats plantejaments tècnics: activitats en espais lliures, prestatges a l'abast, taules en equip, etc...

En algunes ocasions i per diverses raons, hi ha materials didàctics i jocs arraconats que poden ser utilitzats si se saben aprofitar les possibilitats que ofereixen els espais perduts: distribuïdors, passadissos o dependències annexes a les aules.

L'estructuració física d'aquests espais es podria projectar, doncs, tenint presents uns determinats racons. Si s'habilitessin dependències externes a l'aula, que fossin compartides per diferents grups-classe, s'introduïria, a més, un nou element de sociabilització.

1.1. Plantejaments personals i plantejaments pedagògics de l'equip de mestres

En qualsevol tasca escolar es fa palesa la importància d'un equip de treball que condueixi els seus esforços cap a la consecució d'uns objectius comuns.

Es desprèn, doncs, d'aquesta afirmació que per aconseguir uns resultats reeixits cal que a l'hora d'iniciar

un plantejament pedagògic relacionat amb l'estructuració dels racons com a base didàctica, existeixi un mínim de mestres implicats en l'experiència, per tal que no es transformi en una posta en marxa "en solitari", la qual cosa donaria lloc a una línia sense continuïtat, i per tant sense una perspectiva harmònica i coherent dins del bloc educatiu que representa el període de Parvulari i Cicle Inicial.

En alguns casos cal que un petit nucli, dins de l'equip de mestres del Parvulari o del Cicle Inicial, se senti motivat en aquesta línia de treball perquè altres educadors col·laborin en aquesta tasca renovadora, i donin suport al procés innovador del grup que inicia l'experiència.

Si per exemple aquest plantejament pedagògic fos iniciat en un grup de parvulari, el fet d'assegurar la continuïtat en l'estructura metodològica i material als infants, podria ser un element que ajudaria a estimular els mestres del Cicle Inicial a seguir en aquesta línia de treball valorada com a positiva pels educadors que ja l'havien experimentada. És fonamental, però, que existeixi una coincidència de criteris bàsics d'ordre personal i d'ordre pedagògic. Els infants han iniciat l'aprenentatge d'uns hàbits personals i de treball (organitzar-se el temps lliure, pautes d'autonomia, treball i joc en equip ...) cal, doncs, sedimentar les adquisicions potenciades en l'etapa anterior.

Un aspecte que pot resultar, també, molt valorable en l'àmbit d'unes perspectives pedagògiques més àmplies és el fet que altres alumnes o professors dels Cicles Mitjà o Superior aportin algun nivell de col.laboració en l'experiència del treball per racons: elaboració de puzzles, encaixos, etc ...

1.2. Participació dels pares

La col.laboració dels pares en aquesta línia de treball resulta, sor-tosament, no massa complexa. Si s'estableixen uns vincles de relació entre pares i mestres, tant a nivell material (elaboració d'eines, aportació de robes, caixes ...), com a nivell de col.laboració indirecta (bates mar-cades, importància de la puntualitat i de l'assistència, mesures d'ordre...) es propicia un corrent d'em-patia i s'ajuda a fonamentar uns marges de confiança, peces bàsiques aquestes, per aconseguir un veritable nivell d'efectivitat i bona entesa en la tas-ca comuna d'educar els infants. El fet d'haver establert uns contactes amb les famílies des del bon començament de l'escolarització de llurs fills (a nivell de Parvulari, per exemple) ajuda a seguir en la dinàmica iniciada. És un fet demostrat que la col.laboració entre ambdues parts -pares i mestres- es consolida mitjançant informacions de tipus generals o particulars, que il.lustren i justifi-quen els procediments pedagògics seguits amb aquest sistema de treball.

2. ASPECTES PEDAGOGICS DEL TREBALL PER RACONS

Caldrà valorar una sèrie d'aspectes que poden conformar les bases pedagògiques d'aquesta línia de treball:

- Que els infants disposin d'unes possibilitats de treball, joc i espai- diferenciades de les pròpies de l'hora d'esbarjo-, per ser triades lliurement per ells:
 - en acabar la feina
 - a estones dedicades especialment a aquelles activitats.
- Aprofitar les condicions personals dels nens i llurs capacitats lúdiques a l'entorn dels jocs simbòlics i dels jocs didàctics.
- Facilitar l'observació de les diferents actituds -personals i socials- de cada infant, en relació a un grup determinat i en un espai material concret (dins de la pròpia aula o en una dependència annexa).
- Adquirir unes normes i uns hàbits de relació entre grups espontanis que no correspon als grups de taula o de classe. Això permet que els infants aprenguin a:
 - respectar i compartir l'espai, el material...
 - recollir i endreçar.
 - organitzar-se segons les diferents propostes de racons.
- Potenciar el treball específic dels aspectes creatius: la imaginació, la imitació, la simbolització, les representacions ...

- Estimular el raonament i la lògica a partir del joc.
- Treballar els hàbits d'ordre i cura dels materials en ús.
- Portar un autocontrol del treball mitjançant diferents sistemes:
 - quadres de doble entrada.
 - creus.
 - gomets.
 - xinxetes...

2.1. Suggestiments inicials

Per tal de facilitar l'aprofundiment dels recursos pedagògics que pot aportar aquest tipus d'organització fóra aconsellable, a nivell metodològic, que:

- 1r. L'estona de treball per racons fos consignada seriosament en les programacions.
- 2n. És destinés als horaris uns períodes de temps fixos a la setmana o a la quinzena, per tal d'assegurar que tots els infants passessin pels racons.

A partir d'aquests supòsits, els mestres novells en l'experiència del treball per racons tindrien més possibilitats d'observar sistemàticament i de forma relaxada els tempteigs i les adquisicions de cada infant. D'altra banda, no necessàriament caldria observar i controlar les activitats fetes en el propi moment que es realitzessin.

Ultra això, aquest plantejament

didàctic ofereix un ventall de possibilitats de treball ampli i estimul·lant, que potencia en els infants una actitud participativa i dinàmica. És necessari, però, que els infants entenguin el racó de treball i se sentin motivats cap a la tasca que es proposa. Per aconseguir aquesta actitud cal destinar el temps que sigui necessari per a una correcta comprensió. Sempre resulta eficaç, tant de cara als plantejaments pedagògics com de cara als plantejaments més estructurals o materials, establir contacte amb altres mestres o equips de mestres que puguin aportar amb llurs experiències en aquesta línia de treball dades o referències.

3. PROPOSTES CONCRETES DE RACONS DE TREBALL PER A PARVULARI I CICLE INICIAL

La pròpia idiosincràsia de cada Centre i les possibilitats personals i materials dels mestres que vulguin posar en pràctica aquesta línia de treball marcarà, en general, l'estil, la funcionalitat i el muntatge didàctic dels racons.

Malgrat això, i a títol de suggeriments pràctics, detallarem unes possibles propostes de treball per a Parvulari i Cicle Inicial, sense pressuposar que cal, necessàriament, disposar de tots els elements que s'ofereixen.

3.1.1. Justificació teòrica:

Els infants tenen en potència una sèrie de facultats que cal que siguin estimulades per tal d'aconseguir llur desenvolupament integral.

Cada infant té la seva pròpia manera d'expressar-se, i alhora, cada etapa del seu creixement o estadi té les seves pròpies característiques i el seu propi llenguatge. Mitjançant activitats creadores, amb imaginació i reflexió, es pot arribar al domini de les matèries, transformant-les, superant obstacles, i en definitiva potenciant la creativitat i la lliure expressió de l'infant.

3.1. Racó de l'expressió plàstica

L'expressió és sempre una experiència personal que contribueix a adaptar els coneixements i les tècniques a la voluntat d'acció i de reflexió.

3.1.2. Objectius:

- Potenciar la dimensió creativa de la personalitat de l'infant mitjançant l'aprenentatge de tècniques d'expressió i la manipulació i la utilització de diferents materials.
- Enriquir les possibilitats individuals a través de la comunicació amb els companys i de les realitzacions col·lectives.
- Desenvolupar la sensibilitat i el sentit estètic.
- Expressar les pròpies vivències i les descobertes personals.
- Percebre la forma, el color i el volum mitjançant experiències sensorials i motrius.
- Facilitar les activitats davant de la impossibilitat de ser realitzades simultàniament per un determinat nombre d'infants per manca d'espai material, estris adequats, atenció personal...

3.1.3. Hàbits que es poden desenvolupar:

- Higiene personal (davantal especial, mans netes ...)
- Datar i posar el nom a la feina.

- Col·locació correcta del material (amb l'ajuda de xinxetes o altres eines) a l'hora d'iniciar el treball.
- No barrejar pinzells, colors o material.
- Neteja i posterior ordenació dels instruments que s'hagin utilitzat.
- Col·locació acurada de les realitzacions fetes de forma que no es malmetin, i d'altra banda es dona la possibilitat de treballar al mateix lloc a un altre company...

...

3.1.4. Control:

Pot ser útil un quadre de doble entrada on s'hi ressenyin (el propi nen o el mestre) les realitzacions fetes. Segons siguin de dibuix, de pintura, de modelatge, etc, amb un codi de colors per a cada cosa, per tal de facilitar que cada infant manipuli tots els materials.

3.1.5. Recursos materials:

- Armaris amb la part posterior folrada de suro.
- Cartelleres folrades a l'alçada dels infants.
- Pissarra "Vileda".
- Cavallets de pintura.
- Taules de material rentable o protegides adequadament per plaques de conglomerat o plàstic.
- Prestatges per als treballs.
- Penjadors per als davantals.

20

-Lavabos.

...
....

Materials didàctics:

- Paper blanc de diferents dimensions
- Paper de dibuix en làmina gruixuda
- Paper amb pautes diferents
- Cartolines de diferents gruixos, dimensions i colors
- Paper d'embalar de diversos colors

--"Pinotxo"

- De seda de colors
- De xarol
- De "celofan"
- D'alumini
- De vidre

Dibuix i pintura:

- Llapis de diferents gruixos (0,1,2..)
- Llapis de colors
- Retoladors fins, gruixuts i fluores-

cents.

- Retoladors "Velleda"
- Ceres
- Plastidecors
- Aquarel.les
- Colors pastels per esfumar
- Pintures de dit
- Tèmperes
- Pintures plàstiques
- Pintures a l'oli

- Gouache
- Tinta xinesa
- Vernís
- Fixador
- "Carbonet"
- Guixos de diferents colors
- Pinzells de diferents dimensions
gruixos i materials
- ...
- ...

Modelatge:

- Plastilina
- Fang
- Pasta de paper

Tapís i nusos:

- Llanes de diferents gruixos i colors
- Fils de diferents gruixos i colors
- Robers diverses, retalls ...
- Xarxes de plàstic
- Canyís per penjar el material

Altres materials fungibles:

- Pega
- Cola en pols
- Pasta blanca
- Cinta adhesiva de diverses dimensions i colors
- Gomes d'esborrar
- Maquinetes
- Tisores
- Regles de fusta o plàstic

- Ecuradents plans i rodons de diferents colors
- Pals de fusta plans (de "polo") de diverses llargades i amplades (gros, blancs, blaus i vermells)
- Feltres
- Ràfia
- "Serpentina" de colors
- Cordes gruixudes i primes
- Suro de diferents dimensions i formes: quadrats, triangulars ...

- Fil de pescar
- Xinxetes de colors
- Punxons i feltre gruixut
- Gomets
- Airon-fix
- ...
- ...

3.2. Racó dels jocs didàctics

3.2.1. Justificació teòrica:

Valorant degudament la importància del joc en l'evolució de l'infant i tenint en compte que les joguines, en general, són elements estimulants en aquest procés, caldrà a l'hora de seleccionar-les en funció d'uns objectius, fer-ne la tria perquè de forma més directa afavoreixi el desenvolupament de certes facultats dels infants: la memòria, la lògica, la creativitat, l'atenció, etc...

No és convenient de donar unes pautes massa concretes per a la utilització de determinats jocs, ja que els infants acostumen a crear altres possibilitats que les projectades pel propi autor.

Els jocs didàctics afavoreixen el procés maduratiu general dels infants i perfeccionen també, de forma directa, determinades facultats. Els dòminos, els lotos, els puzzles, els tren-cacloques, els encaixos i les construccions, etc..., ja que potencien els aprenentatges bàsics i alhora en són reforç.

3.2.2. Objectius:

- Fomentar el pensament pre-lògic
- Afavorir les relacions que es poden establir entre objectes o imatges
- Potenciar la identificació
- Analitzar l'espai
- Situat-se en el temps

- Treballar l'atenció, la memòria i la imaginació
- Desenvolupar la coordinació òculo-manual
- Estimular la motricitat fina
- Introduir un vocabulari bàsic relacionat amb cada joc
- Crear altres situacions o estructures

3.2.3. Hàbits que es poden desenvolupar:

- Decisió en triar un determinat joc
- Compromís d'acabar-lo
- Davant d'una dificultat demanar ajut i, posteriorment, ensenyar el resultat un cop resolt

3.2.4. Control:

En aquest racó i per les característiques dels jocs que s'hi manipulen pot ser convenient determinar un sistema de control per tal de tenir unes referències de les realitzacions individuals, dels nivells que es van assolint o dels inconvenients pràctics que es poden presentar.

En els grups dels infants més petits això resulta força difícil per ser realitzat amb un sistema d'autocontrol, i caldria que l'educador fes un seguiment personal. En grups més habituats al treball de racons, pot ser útil una relació amb els noms dels infants situada al darrera de

la capsula de cada joc, on caldria consignar-hi -en un primer pas el propi educador i després ja el mateix nen- la correcta utilització i realització del joc.

3.2.5. Recursos materials:

- Encaixos insertats dins d'una base dibuixada o sense dibuixar (animals, cases, flors...)
- Encaixos de formes geomètriques
- Blocs de construcció apilables de diferents dimensions
- Puzzles-encaix
- Dòmicos-puzzles
- Puzzles-macroforma
- Peces encaixables per a construccions: quadrades, rodones, teulades, rodes...
- Mosaics insertats dins d'una base o plataforma
- Figures o escenes encaixables
- Figures en volum dins d'un eix
- Encaixos per a figures en volum (casetta de color, amb claus per obrir, etc...)
- Jocs d'associació i aparellament de figures iguals
- Jocs de correspondències entre figures o escenes per contrast
- Jocs d'associació per dimensions o colors
- Jocs d'associació en el temps: seqüències
- Dòmicos de fruites, flors, animals, nombres, punts, etc...

- Lotos de parelles associant objectes complementaris
- Trencaclosques de figures simples o escenes, de diversos materials i dimensions
- Parxís
- Oca
- Memorys
- ...
- ...

3.3. Racó dels jocs simbòlics

3.3.1. Justificació teòrica

Aproximadament en el segon any de vida, l'infant comença a poder-se deslligar de la percepció concreta dels objectes i de les accions. El nen és capaç de recordar o de representar mentalment una acció, malgrat que hagi de recórrer a la representació mímica. Simultàniament, l'infant no només copia la realitat -com si d'una mera imitació es tractés- sinó que intenta plasmar-la segons els seus desigs i necessitats: aquesta és la característica principal del joc simbòlic.

Ultra utilitzar els esquemes d'imitació, l'infant els aplica només als objectes que més l'interessen, tenint en compte no totes les seves característiques, sinó solament les que s'adeqüen a la funció que ell els atorga en el joc.

En un segon pas l'infant va evolucionant cap a la utilització d'esque-

mes simbòlics més complexos.

D'altra banda el joc simbòlic permet que l'infant expressi lliurement els seus sentiments d'angoixa, d'agressivitat, de tendresa, etc..., i al mateix temps pot representar-li, simplement, un plaer natural.

En un pas posterior, i a mesura que la sociabilitat de l'infant es va sedimentant, aquest serà capaç de coordinar les seves actituds en el joc amb altres membres del grup, establint-se una col.laboració que no desvirtua el fet que cada infant representi el seu propi paper.

El joc concebut així és converteix en un element estimulador de la creativitat, i al mateix temps permet de plasmar els conflictes personals i col·lectius i alhora ser-ne un factor d'ajuda per ser superats.

3.3.2. Possibles elements per al racó dels jocs simbòlics

Aquest racó podria estar compost per:

- cuina
- menjador
- botiga
- perruqueria
- nines
- disfresses
- altres joguines...

3.3.3. Objectius:

- Complimentar les necessitats d'imitació dels infants i aprofitar llurs condicions personals
- Aprendre a improvisar jocs o situacions
- Saber assolir diferents papers

- Donar seguretat personal
- Reconèixer el propi cos
- Afavorir la creativitat i la imaginació
- Vèncer la timidesa
- Treballar els aspectes motrius i d'orientació
- Aprendre a jugar amb altres infants
- Aprendre a treballar col·lectivament
- Assumir el fet de ser flexibles i no pas dominants davant d'una situació
- Saber respectar les regles de determinats jocs
- Estructurar el llenguatge oral

- Aprendre els pre-conceptes de quantitat i mesura
- Treballar els ritmes musicals i els sons

3.3.4. Hàbits que es poden desenvolupar

- Utilitzar adequadament les coses (no la paella com a barret, o la taula com a llit, etc...)
- Tenir ordre i cura de les coses
- Mantenir una relació social a l'hora de jugar
- Respectar el rol assumit
- Valorar els detalls i els complements materials, tant de tipus utilitari com estètic, que es troben correntment a la vida real.
- Potenciar el joc lliure a partir de sessions col·lectives
- Habituar-se a la mecànica de la compra-venda
- Familiaritzar-se amb la manipulació de moneda real o d'imitació (segons l'edat i les característiques dels infants), i amb la relació preu-article (no sobrepasant xifres que siguin desconegudes conceptualment pels infants)
- Afavorir el símil i la identificació amb la realitat
- Fomentar les possibilitats de comunicació
- Potenciar les converses i les relacions dels infants amb nines o animals per tal d'ajudar-los a simbolit-

zar vivències personals o desigs.

- Estimular el diàleg amb un interlocutor imaginari o desconegut
- Establir una relació amb les famílies mitjançant el manteniment i la cura del material (cosit, neteja ...)
- Potenciar la no identificació del sexe amb un tipus determinat de joguines (nines per a les nenes i no cotxes...)
- ...
- ...

3.3.5. Control:

Es important de detectar la prioritat o les afeccions dels infants cap a determinats jocs simbòlics. Per tant un quadre de doble entrada (amb els noms a un costat i a l'altre el dels diferents jocs) podria evidenciar les diferents tendències.

Fóra un control d'ordre general, on es podria detectar gràficament les diferents freqüències.

3.3.6. Recursos materials:

- Joguines d'arrossegat
- Galledes i pales
- Pilotes
- Tricicles i cars
- Cuina o similars (d'elaboració casolana: taula amb cortinetes, plafó amb focs pintats ...)
- firetes, vaixelles, coberts ...
- Escombres, galleda, davantal ...

- Taula de planxar i planxa
- Rentadora
- Carret per a la compra
- Llits, llençols ...
- Armaris, prestatges, cadires ...
- Balances
- Caixa registradora
- Queviures: cigrons, llenties ...
- Panerons de boga, de cartró, de fusta ...
- Capses, botons, fils ...
- Estris de perruqueria reals, pentinadors ...
- Estris de perfumeria reals
- Nines de drap, de drap i goma, de plàstic, etc...
- Nines articulades i mecanitzades amb corda o piles
- Cotxes per a nines, balancí i banyeres i altres accessoris
- Vestits per a les nines amb diverses propostes per ser cordats
- Caseta de nines
- Mirall
- Robes: camises, pantalons, jerseis, barrets, bigotis, etc...
- Sabates, portamonedes, retalls grans...
- Sacs, coixineres, etc...
- Animals de plàstic o drap.
- Cotxes, camions, motos, helicòpters, trens, etc... manuals o mecanitzats amb piles o cordes
- Garatge
- Banc de fuster
- Instruments musicals
- Telèfons
- Construccions
- ...
- ...

3.4. Racó del llenguatge

3.4.1. Justificació teòrica:

En les primeres edats els infants viuen un període d'adquisició de la parla, i els cal -tot seguint els models que els ofereix l'entorn- aconseguir la capacitat d'expressar allò que pensen, per tal de poder comunicar-ho als altres.

La capacitat d'expressió de l'infant és un signe extern del procés que s'inicia amb la interiorització dels coneixements. En un segon pas té lloc l'assimilació i l'estructuració de les noves adquisicions, i és necessari d'assegurar-se que cada nova paraula o frase correspon a la idea o al concepte correctes.

El procés de comunicació comprèn diferents àmbits: el corporal, l'oral, el gràfic, etc..., segons que siguin els elements que s'utilitzen: gestos, tires fòniques o grafismes.

La nostra societat es troba immersa en un ampli conjunt d'estímuls gràfics, d'imatges i de signes convencionals; per tant és necessari que l'escola vagi introduint l'infant en el coneixement del llenguatge oral i escrit, de forma atractiva i estimulante.

Aquest aprenentatge cal que contempli dos nivells: per una banda la reflexió dels fonemes o de la tira fònica de la llengua amb llurs trets característics d'articulació, i per altra, una correcta preparació psicom-

triu que ajudi l'infant a assolir una adequada coordinació òculo-manual.

L'assimilació i el domini de la lecto-escriptura solament és possible quan l'infant ha arribat a un nivell de maduració biològica, social, psicològica i intel·lectual que el capacita per captar les estructures i relacions del llenguatge.

3.4.2. Objectius:

- Ensenyar a gaudir d'activitats realitzades individualment
- Estimular l'infant per a la lectura
- Valorar l'ambient relaxat i tranquil que aporta la lectura d'imatges o de textos
- Mantenir un ordre correcte en les seqüències del text o de les imatges
- Comprendre i assimilar el contingut i la continuïtat de les accions que se succeeixen (noció de temps)
- Saber expressar correctament el pensament mitjançant grafismes.
- Descobrir la utilitat del llenguatge escrit com a eina de comunicació
- Afavorir el desenvolupament de la motricitat fina i de la coordinació òculo-manual
- Anar adquirint una lateralització i una bona orientació espacial

3.4.3. Hàbits que es poden desenvolupar:

- Crear el costum de treballar individualment contemporitzant amb altres

- infants sense interferir-se
- Aconseguir la correcta posició del cos
 - Mantenir i tenir cura dels materials per tal que siguin agradables, per a tothom, a l'hora de ser utilitzats
 - Trobar gust en els treballs ben fets i acabats
 - Escollir una activitat o un material, tot respectant l'elecció dels altres
 - Saber mantenir l'interès del llibre triat fins al final

- Endreçar el material al lloc que li correspon
- Utilitzar amb correcció l'eina adequada en cada cas
- Desegmentar els moviments dels dits i de l'avantbraç

3.4.4. Control:

En aquest racó és important de poder contrastar si l'interès dels infants se centra, prioritàriament, en

la lectura -amb freqüència significativa per a determinades temàtiques - o simplement en la realització d'activitats en el camp de l'escriptura.

Es convenient, doncs, poder-lo controlar de forma sistematitzada.

En els grups de Parvulari, i perquè siguin els mateixos infants capaços de ressenyar-ho, suggerim dos quadres de doble entrada per a les activitats de la lectura i de l'escriptura, respectivament -on mitjançant xinxetes o gomets es constatarà la freqüència de cada infant.

Per als grups de Cicle Inicial es

podrà utilitzar un altre mètode més il·lustratiu: unes fitxes individuals on l'alumne hi anotarà el número corresponent al llibre llegit ja en la seva totalitat (remarcant la data d'inici i la d'acabament), i en un altre columnat o cara s'hi ressenyaran -mitjançant un codi establert- els altres treballs fets en el mateix racó (segons siguin textos escrits, dibuixos, etc...).

3.4.5. Recursos materials:

-Taula o taules i cadires adequades

- a l'edat dels infants, per tal d'evitar postures incorrectes
- Prestatges per als llibres, a l'abast dels nens
- Armaris o fitxers per endreçar papers, carpetes, etc...
- Llapis, gomes, colors, ceres, etc...
- Llibres d'imatges de material consistent, amb argument o sense
- Llibres d'imatges amb un mínim de text escrit o sense text, però amb una línia argumental
- Llibres amb textos més amplis que els anteriors, però mantenint encara, com a tipus de lletra, la vertical lligada
- Llibres amb lletra d'impremta
- Sèries de llibres fantàstics, d'aventures, a l'entorn d'un recurs didàctic concret, etc...
- Làmines soltes
- Làmines seriades
- Lletres de confegir
- Pissarres individuals (llises o pautades)
- Papers blancs o pautats
- Eines per picar lletres (punxó, plataforma, etc...)
- Segells de goma per fer impressions.
- Impremta de qualsevol tipus (d'alcohol, de gelatina, etc...)
- Jocs d'associació d'imatges, de colors, de situacions, d'oposats
- Jocs d'enfilar
- Jocs de precisió i de coordinació òculo-manual
- ...
- ...

3.5. Racó dels titelles

3.5.1. Justificació teòrica:

El llenguatge oral, que és un element important per a la comunicació entre els homes, representa, especialment per als infants, un factor essencial per a llur adaptació personal i social, posat que col·labora a formar la seva idea del món i de l'univers interior, facilitant-los, també, el pas de l'egocentrisme a la vida en comunitat.

Els titelles poden ser una activitat que faciliti i obligui els infants a expressar-se, a sortir de si mateixos, a vèncer una timidesa, a imaginar i crear noves possibilitats i al mateix temps promocionar la correcta estructuració mental del llenguatge. Cal seguir, però, un ordre creixent en el moment d'utilitzar els titelles si es pretén que siguin un camí vàlid per tal d'aconseguir uns nivells de llenguatge rics i espontanis.

En un primer pas, l'infant només complementa amb respostes les observacions i qüestions que parteixen del titella. És necessari d'aconseguir una familiarització prèvia per tal que els infants, en general, acceptin preguntes de ficció i siguin capaços de respondre espontàniament i correcte.

Els titelles són a l'escola una expressió dramàtica amb l'ajuda dels ninots, i llur utilització aporta moltes qualitats pedagògiques a les dra-

matitzacions.

Els ninots titelles es converteixen en amics i confidents dels infants que comparteixen amb ells llurs tensions, depressions o tendreses.

D'altra banda, les representacions de titelles -tant a l'escola com a fora- són elements enriquidors per a la participació i la creativitat dels menuts.

3.5.2. Objectius:

- Descobrir les tècniques expressives orals, corporals, musicals i plàstiques
- Estimular la comunicació, la improvisació i la creativitat
- Potenciar la imaginació, l'observació i la fantasia
- Afavorir la concentració i l'esperit crític
- Ajudar en el procés que parteix d'un fet concret per tendir cap a l'abstracció
- Estimular el treball col·lectiu i el respecte a la creació i al treball d'altres infants
- Coordinar els propis moviments tot manipulant el titella: estimulació de la motricitat
- Projectar i realitzar dramatitzacions tant individuals com col·lectives
- ...
- ...

3.5.3. Hàbits que es poden desenvolupar:

- Aprendre a treballar i a compartir les iniciatives del grup
- Saber escoltar i participar activament en les realitzacions dels altres (silenci, atenció, col·laboració...)
- Expressar les vivències personals a través del titella
- Aprendre a parlar, a nivell individual amb naturalitat amb el titella
- Saber adaptar el to i la conversa segons els diferents personatges (l'àvia, el llop, etc...)
- Representar una història o conte coneguts amb els titelles
- Saber transformar espontàniament una història o narració (canvis en la trama, en els rols dels personatges, etc...)
- Crear representacions inèdites
- Potenciar l'agilitat, la desegmentació i la correcta col·locació dels dits d'ambdues mans
- Tenir cura i respecte per tot el material (titelles, castellet, etc...)
- ...
- ...

3.5.4. Control:

Tindria la finalitat d'observar el nivell de participació, la qualitat, la identificació única amb un determinat personatge, i altres aspectes il·lustratius.

Sugerim la procedència que cada mestre estructuri de forma sistematitzada i progressiva un nombre de representacions en aquest racó.

3.5.5. Recursos materials:

- Titelles de manopla (de pròpia elaboració)
- Titelles de guant (de pròpia elaboració)
- Paperines decorades com a personatges o coses
- Titelles tradicionals catalans (el cap i els braços són separats)
- Titelles de guant amb el cap i els braços de cartró, plàstic, roba
- Titelles de pal
- Titelles de dit
- Titelles de tiges de fusta o ferro
- Titelles de fils o putxinel·lis
- Capgrossos (de pròpia elaboració)
- Castellet o teatre de titelles (especial o de preparació casolana)
- Decorats de fons, teló i bombetes de colors
- Instruments de percussió, discs, etc
- Tota mena de materials alternatius

per confeccionar accessoris per a les representacions

...

...

3.6. Racó dels invents

3.6.1. Introducció teòrica:

La capacitat creadora i les possibilitats imaginatives dels infants cal que siguin estimulades i alhora canalitzades, per tal que en veure les seves pròpies realitzacions sentin necessitat de seguir expressant-se lliurement i de temptejar noves experiències.

Els infants de Parvulari i Cicle Inicial tenen una riquesa de potencialitats que, mitjançant l'observació i l'experimentació amb materials comú, pot ajudar a desenvolupar-se d'una forma personal i estètica. Els objectes més insignificants -moltes vegades desestimats i rebutjats pels adults- poden ser transformats en veritables "tresors", i cal que els sapiguem valorar com a possibles materials alternatius amb autèntic contingut didàctic. Les facultats sensorials són treballades sovint de forma parcial, i per tant és convenient que es proposin elements i recursos quotidians que, d'una manera senzilla, siguin aptes per afavorir la capacitat que té l'infant d'utilitzar la seva

pròpia imaginació i creativitat, en funció d'unes descobertes necessàries i bàsiques per a la seva educació integral.

3.6.2. Objectius:

- Afavorir la creativitat, imaginació, espontaneïtat, expressió lliure...
- Despertar l'agilitat mental per poder deduir i donar utilitat a materials que es llencen
- Fomentar l'observació i experimentació
- Desenvolupar l'habilitat manual
- Treballar tots els aspectes sensorials
- Distingir diferents qualitats del material: textura, pes, soroll...
- Adquirir un sentit estètic i cromàtic
- Aprendre a classificar objectes, materials...

3.6.3. Hàbits que es poden desenvolupar:

- Acostumar-se a pensar per ells mateixos
- Saber imaginar situacions inèdites
- Saber utilitzar la pròpia imaginació
- Valorar, respectar i no menysprear qualsevol tipus de material
- Valorar el treball fet
- Respectar el dels altres
- Deixar tots els estris al seu lloc
- Mantenir les classificacions d'aquests materials

3.6.4. Control:

A Parvulari caldria evidenciar la participació de tots els infants mitjançant un quadre de doble entrada, on ells mateixos hi posaran un gomet.

Caldria fer una explicació oral a la mestra i als nens del treball realitzat.

Per al Cicle Inicial fer un petit arxiu de les coses inventades. Cada nen tindrà un apartat dins de l'arxiu on hi anirà posant les fitxes corresponents a cada invent.

A la fitxa hi pot constar:

- el títol de l'invent
- el dibuix (molt esquemàtic)
- el material utilitzat

3.6.5. Recursos materials:

Fusta: Retalls de fusta
capses de fruita
encenalls, serradures
canyes
bastons
pals de polo
escuradents
pals de les sabates
taps i retalls de suro
boles d'enfilars
penjadors
coberts
carrets de fil

Roba: Tota classe de teixits
llanes

betes
fils
cintes
gomes
cordes...

Cartró i paper:
Capses
diaris
revistes...
cartrons...
rotlles de paper de WC
tambors del sabó
oueres

Plàstic: Ampolles
pots de iogurt, cola-caó...
escobidú
fil de pescar
porexpan
botons
bosses d'escombraries
ganxets
oueres...

Vidre: Bales
ampolles
potets
miralls
vidres de diferents colors...

Ferro: Filferro
cros, claus, xinxetes
tela metàl·lica
estany
agulles llaneres...

Materials sensorials: Sucre
sal
grans de cafè
essències i ex-
tractes
vinagre...

Altres materials: Martells, serres
tissores
pinzells
pintura
vernís
pega
cinta adhesiva

